

Quickscan veiligheid Brede School in combinatie met een ondergrondse parkeergarage

Een beknopt onderzoek naar de veiligheid van de nieuwbouw Brede School op de Theophile de Bockstraat in Amsterdam in combinatie

Julia Mölck

Quickscan veiligheid Brede School in combinatie met een ondergrondse parkeergarage

Een beknopt onderzoek naar de veiligheid van de nieuwbouw Brede School op de Theophile de Bockstraat in Amsterdam in combinatie

Amsterdam, 6 mei 2005

Julia Mölck

Met medewerking van:
Tobias Woldendorp

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Huidige situatie	4
3	Referentieproject De Schijf	5
4	Risicoanalyse	7
5	Advies	10
	Bijlagen	
Bijlage 1	De Schijf	12
Bijlage 2	Huidige situatie Theophile de Bockstraat	13

1 Inleiding

In opdracht van de projectleider Theophile de Bockstrook van het stadsdeel Oud-Zuid in Amsterdam, maakt DSP-groep een quickscan van de veiligheid van de combinatie van de Brede School en een ondergrondse parkeergarage.

Tijdens de vaststelling van het concept Stedenbouwkundig Programma van Eisen door de stadsdeelraad, is een motie aangenomen dat er onderzocht moet worden of een parkeergarage voor bewoners gerealiseerd kan worden onder het gebouw van de Brede School op de Theophile de Bockstraat, of onder het sportveld aan de verbindingsweg met het Andreasterrein.

Kenschets situatie

Het gebouw van de Brede School is in de praktijk maar langs twee gevels bereikbaar: aan de kant van het sportveld en aan de kant van de Theophile de Bockstraat. Toegang tot de parkeergarage via de andere gevels is geen optie omdat de school van de andere twee kanten aan de Westlandgracht grenst en dure ingewikkelde constructies niet in het financiële kader te realiseren zijn. Dat betekent dus dat er maar twee gevels beschikbaar zijn voor in- en uitgangen en dus dat de toegang van de parkeergarage en die van de school relatief dicht bij elkaar gerealiseerd zullen worden. Aangrenzend aan het schoolterrein moet een kiss & ride voorziening komen en het aantal parkeerplaatsen in de buurt mag niet afnemen. Overigens is het vervallen van parkeerplaatsen waarschijnlijk wel bespreekbaar als er een inpandige parkeergarage komt.

De quickscan is een eerste verkenning van de kansen en risico's die verbonden zijn aan het combineren van een ondergrondse parkeergarage met de Brede School.

2 Huidige situatie

De huidige Theophile de Bockstrook, en vooral de directe omgeving van de toekomstige Brede School, maakt een verpauperde indruk: veel graffiti en vernielingen, veel fietswrakken in de fietsenrekken en tegen objecten aan, losse stoeptegels en oneven trottoirs, markeringen van parkeervakken deels niet zichtbaar deels niet aanwezig. Het gebied kent een hangplek voor jongeren in de directe buurt van de toekomstige school. Hier mogen jongeren verblijven en hun aanwezigheid leidt waarschijnlijk niet tot overlast, althans niet op de hangplek zelf. In het concept SPvE komt deze hangplek niet terug. Onduidelijk is of elders in de directe buurt van de huidige hangplek ruimte is gepland voor verblijf.

Ons inziens kan dit tot conflicten leiden: de jongeren zijn er en willen ergens verblijven. Als er tijdens de planning al geen rekening is gehouden met de behoefte van deze jongeren zullen ze zich na realisatie van de plannen de ruimte nemen. De in- en uitgangen van de eventuele ondergrondse parkeergarage kunnen eenvoudig tot hangplek worden gekozen.

De hoge mate aan graffiti en vernielingen kan niet worden voorkomen door alleen nieuwbouw en herinrichting. Doelgerichte planning, bij voorkeur samen met jongeren en voor jongeren, kan voorkomen dat dezelfde destructieve energie, zichtbaar in de huidige situatie, ook in de nieuwe situatie plaatsvindt. Dan zal namelijk het veiligheidsprobleem 'meeverhuizen' naar de nieuwe situatie.

Naast het schouwen van de toekomstige locatie laten we de lessen uit het referentieproject (hoofdstuk 3) meewegen in de risicoanalyse (hoofdstuk 4). Ter verduidelijking zijn foto's van de huidige situatie opgenomen in de bijlagen.

3 Referentieproject De Schijf

Samen met de opdrachtgever hebben we voor een referentieproject gekozen om van hun ervaringen te profiteren. De Schijf op de Oostelijke Handelskade in Amsterdam is een gebouw waarin twee basisscholen gehuisvest zijn met een parkeergarage in het souterrain. Een medewerker van DSP-groep heeft de locatie en de directe omgeving geschouwd tijdens de ochtendspits. Ook zijn er gesprekken gevoerd met personeel van de twee basisscholen in De Schijf: de directrice van de basisschool Piet Hein en een medewerkster van de basisschool De Achthoek. Ter verduidelijking zijn foto's van de situatie rondom De Schijf opgenomen in de bijlagen.

Aan de Oostelijke Handelskade in Amsterdam is in 2003 het gebouw De Schijf gereed gekomen. Hierin moesten een basisschool en kantoren gehuisvest worden. Inmiddels zitten er echter twee basisscholen met in totaal 16 groepen basisschoolleerlingen. Onder het drie verdiepingen tellende gebouw is op niveau min één de parkeergarage. Deze parkeergarage is gecompartmenteerd: een gedeelte met aparte ingang voor auto's en fietsers voor de scholen (vijf parkeerplekken voor auto's) en één gedeelte voor auto's voor de medewerkers van kantoorgebouwen in de directe omgeving van De Schijf. De inrit is voor beide garages dezelfde en gelegen aan de Oostelijke Handelskade.

Verkeersstromen

De scholen hebben hun ingangen aan de kopse kanten van het gebouw. De leerlingen en hun ouders komen zoveel mogelijk via de achterkant van het gebouw. Langs de Oostelijke Handelskade verloopt een doorgaande fietsroute. Veel ouders komen via deze route, zetten hun fiets even tegen het lage hekwerk, brengen hun kind en vertrekken weer.

Als kinderen zelf fietsen, komen ze vrijwel altijd via de achterkant van de school, omdat hier ook de ingang is voor de gezamenlijke fietskelder.

Lopend komen ouders en kinderen óf via de Oostelijke Handelskade óf via de achterkant van de school.

Er zijn geen kiss & ride plaatsen voor ouders die hun kind met de auto halen en brengen. Ouders maken gebruik van de reguliere parkeerplaats op de straat aan de overkant van de school.

Ongeveer ter hoogte van de twee entrees van de school zijn twee zebrapaden. Deze worden door voetgangers gebruikt maar niet door ouders die met de auto komen. Deze ouders steken de straat over op de plek waar ze ook hun auto hebben geparkeerd.

De Oostelijke Handelskade is een doorgaande verkeersroute. Tijdens de ochtendspits is hier veel verkeer, vooral autoverkeer maar ook doorgaand fietsverkeer.

Knelpunten

Voor het schoolgebouw kruisen verkeersstromen elkaar. De inrit van de parkeergarage kruist een voetpad en een fietspad. Auto's moeten vrij lang wachten tot ze in mogen rijden. Voor de slagboom en het fietspad is plek voor één auto. De chauffeur moet zijn toegangspasje in de automaat steken en het kaartje weer aannemen. Pas na deze procedure gaat de slagboom omhoog en mag de auto doorrijden.

Tijdens de ochtendspits staan er twee à drie auto's op straat in de rij. Het doorgaande verkeer is dan geblokkeerd. Deze situatie lokt riskante uitwijkmanoeuvres uit. Ook is de verleiding groot voor autochauffeurs op het fietspad te wachten om de straat vrij te houden. Daardoor is echter het fietspad geblokkeerd.

Onveiligheid ondergrondse fietsenstalling

De gecompartmenteerd ondergrondse fietsenstalling annex parkeergarage voor vijf auto's is voor fietsers via de achterkant van het gebouw toegankelijk. Een betrekkelijk steile trap met fietsrails leidt naar beneden. Het voordeel van een steile helling is dat er niet toch wordt gefietst. Vanuit de kelder gaat een in pandige trap naar de benedenverdieping van de school.

In de fietsen- en parkeerkelder is camerabewaking.

In 2004 is in de garage een meisje dat te laat kwam aangerand¹. Kinderen voelen zich - zeker na dat incident - niet prettig in de ondergrondse garage en willen liever samen met hun ouders hun fiets neerzetten.

Overigens is rondhangen bij de inrit van de parkeergarage en bij de ingang voor fietsers bij De Schijf geen probleem. Mogelijk is dit zo omdat er attractievere hangplekken in de buurt zijn, bijvoorbeeld op het schoolpleintje achter het schoolgebouw.

Conclusie

Er zijn meerdere lessen te trekken uit de ervaringen van De Schijf:

- Kruisende verkeersstromen leiden tot onveilige situaties.
- Zebrapaden bieden geen soelaas.
- Voor wachtende auto's moet een extra strook te beschikking staan.
- Controle bij de inrit moet zo snel mogelijk afgewikkeld worden.
- Kiss & ride parkeervakken dicht bij de entree zijn onmisbaar.
- Kinderen voelen zich niet prettig in ondergrondse fietsenstallingen.
- Camerabewaking voorkomt niet altijd criminaliteit.
- Een steile helling kan ongewenst fietsen voorkomen.

Noot 1 Bron: directrice basisschool Piet Hein.

4 Risicoanalyse

Bij de risicoanalyse is gekeken naar het concept Stedenbouwkundige Programma van Eisen (SPvE) en bijlagen, d.d. augustus 2004. We hebben vooral gebruik gemaakt van de kaarten waarop de toekomstige situatie is afgebeeld.

In het concept SPvE is geen rekening gehouden met het eventuele realiseren van een ondergrondse parkeergarage. Ook is de mogelijke locatie van de eventueel te realiseren parkeergarage niet nader aangegeven. Volgens de informatie van de opdrachtgever zou de parkeergarage óf onder het schoolgebouw óf onder het speelveldje naast de school gerealiseerd kunnen worden.

Verkeer en parkeren in de toekomst

De inpassing van de Brede School zal meer verkeer genereren volgens het concept SPvE. Bijzondere aandacht verdienen hierbij het halend en brengend verkeer, de parkeercapaciteit, de aanleg van een vrijliggend fietspad en de inpassing van het fietsparkeren.

Uitgangspunt bij de herinrichting is de handhaving van de huidige parkeercapaciteit, exclusief tijdelijke parkeerplaatsen, met toevoeging van tien extra parkeerplaatsen om de toename van de parkeerdruk door de ontwikkeling van de Brede School op te vangen.

Brede school met ondergrondse parkeergarage

In het volgende leggen we de voor- en nadelen neer van het combineren van een ondergrondse parkeergarage onder de brede school of onder het speelveldje ernaast. We maken in eerste instantie geen onderscheid tussen een ondergrondse parkeergarage onder het schoolgebouw of onder het speelveldje. De invloed van de locatie van de parkeergarage is niet belangrijk, wel is de locatie van de in- en uitrit van cruciaal belang. Dit komt naar voren in de eisen van de twee scenario's en in ons advies (zie hoofdstuk 5).

Voordelen

- Minder parkeerdruk op straat.
- Minder auto's op straat en daardoor meer zicht en meer ruimte voor voetgangers, fietsers en om te spelen.
- Vriendelijk gezicht van een deel van de straat met aanzienlijk minder geparkeerde auto's.
- Extra parkeerruimte voor schoolpersoneel en (avond)cursisten.
- Extra parkeerruimte tijdens evenementen.
- Eventueel extra ruimte voor de school, te gebruiken voor bijvoorbeeld fietsenrekken of opslag.

Nadelen

In het volgende een aantal nadelen, die verbonden zijn aan de combinatie van de Brede School en een ondergrondse parkeergarage.

- Verkeersonveilig door kruising van routes: loop en fietsroutes worden gekruist door autoroutes bij de in- en uitrit.
- Risico op hangplek bij in- en uitrit parkeergarage.
- Gelegenheid tot en risico op auto-inbraak en -vandalisme.

- Onderhouds- en beveiligingskosten, zoals bijvoorbeeld voor camerabewaking en monitoren, verwijderen graffiti, schoonmaakkosten, reparaties apparatuur, administratie toegangspasjes, etc.
- Milieuaspecten: uitlaatgassen moeten goed worden afgevoerd.
- Geluid: galm en piepende wielen kunnen het gevoel van onveiligheid versterken.
- Kosten bouw van de ondergrondse parkeergarage.
- Bij fietsstalling ondergronds: onveiligheidsgevoelens en scheppen van gelegenheid tot criminaliteit, vooral als de parkeergarage publiekstoegankelijk is.

Aan de combinatie van de Brede School met een ondergrondse parkeergarage zijn voor- en nadelen verbonden. De boven opgevoerde voordelen zijn vrij zacht van aard. Na verwachting is in de directe omgeving van de school minder behoefte aan parkeerruimte. Deze ruimte kan in dit scenario voor andere bestemmingen worden gebruikt, zoals spelen en verblijven. Ook geeft minder 'blik' op straat een vriendelijke sfeer en kan het indirect bijdragen aan een positief imago van de school.

Aan de andere kant kleven er behoorlijk zware nadelen aan dit scenario: gelegenheid tot criminaliteit en ongewenst rondhangen enerzijds en anderzijds kosten voor de bouw zelf maar ook voor onderhoud en beveiliging. Daarbij komt nog de verkeersonveiligheid bij het knelpunt in- en uitrit. De verkeersonveiligheid kan door een aantal eisen weliswaar niet worden opgeheven maar wel worden verzacht. Een van de factoren is de locatie van de in- en uitrit ten opzichte van de entree van de school: hoe groter de afstand, hoe verkeersveiliger de situatie.

In de huidige situatie is er overdag overigens geen parkeerprobleem in de omgeving van de toekomstige Brede School; er is langs de straat en op het parkeerveldje voldoende ruimte om te parkeren.

Eisen

Voordat we de eisen aan de specifieke situaties schetsen, eerst een aantal algemene eisen aan de school, die voor de twee verschillende scenario's een ander gewicht kunnen hebben².

Algemene eisen

- Voorzieningen voor jongeren op zichtafstand van de school.
- Kiss & ride plekken voor auto's dicht bij de entree en op de kant van de straat waar het schoolgebouw staat.
- Fietsenrekken voor kiss & cycle dicht bij de entree.
- Voldoende buitenruimte voor verblijf van de leerlingen tijdens de pauzes.

Eisen aan het scenario met ondergrondse parkeergarage

Aan de volgende eisen moet worden voldaan wil men een veilige en onderhoudszuinige parkeergarage realiseren.

- Wachtstrook voor ongeveer drie auto's.
- Snelle afwikkeling van de toegangscontrole (geavanceerde apparatuur).

Noot 2 Uiteraard hebben de eisen hieronder betrekking op het afwegingsproces tussen wel of geen ondergrondse parkeergarage. Voor de algehele veiligheid van een school zijn van zelf sprekend aanzienlijk meer eisen verbonden.

- Menselijk toezicht door bijvoorbeeld ruimte voor een servicepunt fietsreparatie of een andere dienstverlening in de parkeergarage of camerabewaking van de parkeergarage met monitoring tijdens de ochtend- en middagspits.
- Duidelijke routing en maximaal zicht in de garage.
- Attractief materiaalgebruik.
- Afsluitbaar en (na schooltijd) alleen toegankelijk voor toegangspashouders.
- Uitpandige in- en uitgang.
- Afstand tussen entree van de school en in- en uitrit is minimaal 15 meter³.
- Speedgate bij begin van de helling van de in- en uitrit.
- Slagboom op minimaal een autolengte afstand met fietspad en trottoir.
- Uitlaatgassen worden goed afgevoerd.
- Galm en piepende wielen worden voorkomen door passende voorzieningen.
- Daglichttoetreding, bijvoorbeeld door een vide.
- Voldoende buitenruimte voor verblijf van de leerlingen tijdens de pauzes.
- Voorzieningen voor jongeren op zichtafstand van de school.
- Kiss & ride plekken voor auto's dicht bij de entree en op dezelfde kant van de straat met het schoolgebouw.
- Fietsenrekken voor kiss & cycle dicht bij de entree.

De laatste vier eisen zijn van toepassing voor beide situaties maar bij het scenario met ondergrondse parkeergarage is dit cruciaal voor de veiligheid.

Brede school zonder ondergrondse parkeergarage

Ook zonder een ondergrondse parkeergarage zijn er eisen waarmee de veiligheid rondom de school gebaat is:

- Voldoende buitenruimte voor verblijf van de leerlingen tijdens de pauzes.
- Voorzieningen voor jongeren op zichtafstand van de school.
- Kiss & ride plekken voor auto's dicht bij de entree en aan de kant van de straat waar het schoolgebouw staat.
- Fietsenrekken voor kiss & cycle dicht bij de entree.

De laatste drie eisen zijn van toepassing voor beide situaties.

Bouwverkeer

In de komende tien jaar (naar benadering) zijn er bouwwerkzaamheden gaande op het Andreasterrein ten zuiden van het Rembrandtpark. Het bouwverkeer zal voornamelijk langs de straat tussen de toekomstige locatie van de Brede School en het toekomstige speelveldje (in het verlengde van de Woestduinstraat) rijden. Het plaatsen van de in- en uitrit van een eventuele ondergrondse parkeergarage in deze straat zou tot verkeersonveilige situaties leiden.

Noot 3 Referentie Omnizorgcentrum Apeldoorn. Hier worden drugsverslaafden opgevangen. De in- en uitrit van de parkeergarage is op een afstand van 15 meter van de entree gesitueerd, hetgeen een verkeersveilige situatie is.

5 Advies

Aan beide scenario's zijn in verband met de veiligheid voor- en nadelen verbonden. De nadelen aan een ondergrondse parkeergarage zijn niet aanzienlijk groter dan de voordelen. Bij een kosten- en batenanalyse, waar alleen wordt gekeken naar de veiligheid, komt het scenario met ondergrondse parkeergarage dan ook niet aanzienlijk slechter uit de bus. Dit onder de voorwaarden dat aan de in hoofdstuk twee genoemde eisen wordt voldaan.

Kan uit financiële of andere redenen niet aan deze eisen worden voldaan, dan raden we echter het realiseren van een ondergrondse parkeergarage af. De gevolgen voor de veiligheid zijn desastreus en de kosten voor onderhoud zijn hoog bij het bouwen van een ondergrondse parkeergarage zonder aan de eisen te voldoen.

Ligging Parkeergarage

We raden aan de in- en uitrit van een eventuele parkeergarage op een zo groot mogelijke afstand van de ingang van de school te bouwen. De afstand moet minimaal 15 meter bedragen. In verband met toekomstig bouwverkeer is de straat tussen het toekomstige schoolgebouw en het speelveldje niet geschikt voor een in- en uitrit. Deze zou in de Warmondstraat gerealiseerd kunnen worden omdat dit de grootste mogelijke afstand vormt met het schoolgebouw. Er is echter niet gezocht naar eventuele andere veiligheidsrisico's, onafhankelijk van de nieuwbouw, op deze locatie.

Mogelijk is toetreding tot een eventuele ondergrondse parkeergarage vanuit de Theophile de Bockstraat aan het einde van het speelveldje op voldoende afstand van de entree van de school. Om dit te kunnen beoordelen is echter nader onderzoek noodzakelijk.

Advies

De sociale en fysieke veiligheid komt niet in het geding als een ondergrondse parkeergarage wordt gebouwd volgens de eerder genoemde eisen. We raden aan de parkeergarage dan onder het speelveldje te realiseren en niet onder het schoolgebouw.

Als niet aan de eisen kan worden voldaan, komt de veiligheid wel in het geding en dan raden we nadrukkelijk de bouw van een ondergrondse parkeergarage af.

Bijlagen

Bijlage 1 De Schijf

Ingang basisschool Piet Hein

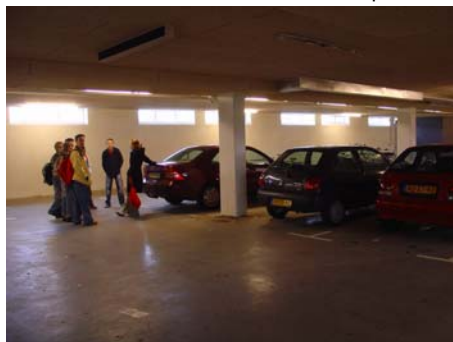
Brengen met de auto

Wachtende auto's blokkeren het fietspad

Langdradige procedure

Leerlingen in de parkeergarage/fietskelder

Steile helling

Bijlage 2 Huidige situatie Theophile de Bockstraat

Veel fietsenwrakken

Graffiti bij de portieken

Hangplek direct bij de toekomstige nieuwbouw

Parkeerruimte overdag

Pad langs de Westlandgracht

Graffiti aan muren en grof vuil op straat